

FAKTA

Tryggleik på leikeland – informasjon til deg som driv leikeland

---

Mars 2022

Denne brosjyren er retta mot deg som driv eit leikeland med tilhøyrande leikeplassutstyr og fornøylesinnretningar. Det å tilby barn leik i eit leikeland er å rekne som ei forbrukarteneste. Lov om kontroll med produkt og forbrukartenester (produkt-kontrollova) slår fast at alle produkt og tenester som blir tilbodne til forbrukarar, skal vere sikre. I brosjyren finn du informasjon som bidrar til at du kan tilby ei sikker teneste og sikre produkt (leikeplassutstyr og fornøylesinnretningar) i leikelandet ditt.

Denne brosjyren er retta mot deg som driv eit leikeland med tilhørande leikeplassutstyr og fornøylesinnretningar. Det å tilby barn leik i eit leikeland er å rekne som ei forbrukarteneste, og kjem inn under regelverket til DSB. Fornøylesinnretningar i eit leikeland må i tillegg ha driftsløyve frå Statens jarnbanetilsyn (SJT).

Lov om kontroll med produkt og forbrukartenester (produktkontrolllova) slår fast at alle produkt og tenester som blir tilbodne til forbrukarar, skal vere sikre. Forskrift om fornøylesinnretningar stiller krav for å sikre at fornøylesinnretningane blir konstruerte, oppførte, haldne ved like og drivne på ein forsvarleg måte. I denne brosjyren finn du informasjon som bidrar til at du kan tilby ei sikker teneste og sikre produkt (leikeplassutstyr og fornøylesinnretningar) hos leikelandet ditt.

Kva er eit leikeland? Det finst ikkje nokon eintydig definisjon på kva eit leikeland er. Felles for slike innretningar er at dei tilbyr ulike aktivitetar for barn. Aktivitetane kan vere leik i store/små samansette konstruksjonar (leikeplassutstyr), bruk av fornøylesinnretningar, arrangement av barneselskap, aktivitetsløyper osv.

Leikelandet kan vere sett saman av fleire leikeapparat, fornøylesinnretningar og aktivitetar. Tilsvarande apparat/innretningar kan også vere å finne på kjøpesenter, restaurantar osv.

Dei vanlegaste fornøylesinnretningane i leikeland er oppblåsable hoppeslott og sklier, små radiobilbaner, frittgåande køyretøybaner og bungy-trampolinar.

Styresmaktansvar og tilsyn

Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) arbeider med tryggleik knytt til produkt og forbrukartenester innanfor produktkontrolllova og tilhørande forskrifter. Statens jarnbanetilsyn (SJT) har tilsyn med alle fornøylesinnretningar i leikeland som høyrer inn under tivolilova. DSB og SJT rettleier aktørar og kan føre tilsyn med at leikeplassutstyr/fornøylesinnretningar er i sikker stand, og at eigar av leikelandet har gode rutinar for å innfri tryggleikskrava som blir stilte.

DSB har ikkje mynde eller plikt til å godkjenne utstyr. Tilsynsverksemda til DSB kan dermed aldri erstatte plikta som eigaren har til å vareta tryggleiken gjennom eit internkontrollsystem.

Fornøylesinnretningar må ha driftsløyve frå SJT før dei tas i bruk og har tilsyn av desse i leikeland. Fornøylesinnretningar med driftsløyve har SJT-merkeskilt med innretningsnummer.

Leikeland der privatpersonar deltek i organisert aktivitet er å sjå som forbrukarteneste. Det blir mellom anna stilt krav til nødvendig rettleiing og informasjon, slik at forbrukartenesta kan gjennomførast på ein sikker måte.

Kva regelverk gjeld for leikeplassutstyr og fornøylesinnretningar i ditt leikeland?

Følgjande regelverk, som er å finne på [dsb.no](https://www.dsb.no), stiller krav til tryggleiken for leikeplassutstyr:

- Lov om kontroll med produkt og forbrukartenester (produktkontrolllova).
- Forskrift om tryggleik ved leikeplassutstyr (leikeplassforskrifta).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og tryggleiksarbeid i verksemdar (internkontrollforskrifta).

Det ligg også føre europeiske standardar for leikeplassutstyr – NS-EIN 1176 og NS-EIN 1177. Standardane spesifiserer grunnleggjande tryggleikskrav for ulike typar leikeplassutstyr og fallunderlag.

Følgjande regelverk, som er å finne på [sjt.no](https://www.sjt.no), stiller krav til tryggleiken for fornøylesinnretningar:

- Lov om fornøylesinnretningar (tivolilova)
- Forskrift om fornøylesinnretningar

Det ligg også føre europeiske standardar for fornøylesinnretningar og oppblåsbart leikeutstyr – NS-EIN 13814 og NS-EIN 14960.

Lover og forskrifter slår fast tryggleikskrava, medan standardane spesifiserer ein måte å oppfylle desse krava på.

Leikeland der privatpersonar deltek i organisert aktivitet blir rekna som forbrukartenester. Det blir stilt krav til mellom anna å gi nødvendig rettleiing og informasjon, slik at forbrukartenesta kan gjennomførast på ein sikker måte.

Alle standardane kan skaffast ved å kontakte Standard Noreg – standard.no.

Driftsløyve for fornøyelsesinnretningar

Bruk av fornøyelsesinnretningar krev at søknad om driftsløyve blir send til SJT via dette skjemaet. Etter at søknaden er gått gjennom og godkjend, og driftsløyve er gitt, kan innretninga takast i bruk. Det er straffbart å tilby publikum bruk av fornøyelsesinnretningar i Noreg utan driftsløyve frå SJT.

Plikt til internkontroll

Det enkelte leikeland pliktar å ha eit internkontrollsystem for å vareta tryggleiken ved leikeplassutstyret. Dette følgjer av internkontrollforskrifta. Internkontrollsystemet skal innehalde mål for helse, miljø og tryggleik i verksemda. Vidare er det eit krav at det blir gjort risikovurderingar, utarbeidd planar og gjennomført tiltak for å redusere risikotilhøva.

Risikovurderingar er avhengig av fleire faktorar: Kva type hending som kan inntreffe, sannsynet for at hendinga inntreffer, og konsekvensen av ei slik hending. Vurderingane som blir gjort, inngår i internkontrollen til verksemda og må dokumenterast skriftleg. Nødvendige tiltak må prioriterast og setjast i verk på bakgrunn av risikovurderingane som er utførte. Aktuelle risikoreducerande tiltak vil til dømes vere

- rutinar for kontroll av leikeapparata
- rutinar for vedlikehald
- rutinar for ulukkeshandtering / oppfølging av manglar

Dersom det blir avdekt manglar, må dei mest alvorlege feila utbetrast først. Fram til alvorlege feil har blitt retta, må leikeplassutstyret gjerast utilgjengeleg for brukarane. Ettersyn og vedlikehald må utførast av personell som har kompetanse til å vurdere dei ulike tryggleiksaspekta ved utstyret.

Alt som blir gjort for å vurdere, oppretthalde og betre tryggleiken ved leikelandet, skal dokumenterast. I internkontrollforskrifta § 5 er det synleggjort kva delar av eit internkontrollsystem som har krav om skriftlegheit.

Verksemder som eig og driv ei fornøyelsesinnretning, er pålagde å ha eit tryggleiksstyringssystem for innretninga. Formålet med tryggleiksstyringssystemet skal vere å styre verksemda slik at ein kan sikre trygg drift.

Kven skal ta vare på tryggleiken til barnet i leikelandet?

I første omgang er det produsenten av utstyret som er ansvarleg for å levere trygt utstyr som innfrir gjeldande regelverk. Vidare skal produsenten gi nødvendig informasjon om montering, ettersyn og vedlikehald.

Det er eigar av leikelandet som har ansvaret for at utstyret til ei kvar tid oppfyller gjeldande tryggleikskrav, og at ein har gode rutinar for ettersyn og vedlikehald som skal bidra til å førebygge ulukker. Eigar er ansvarleg for at alt som blir tilbode av leikeplassutstyr og fornøyelsesinnretningar, er i sikker stand. Ansvaret inneber å følgje krava i regelverket og sjå til at personellet har kunnskapane som trengst for å ta vare på tryggleiken til dei besøkande.

I leikeland der privatpersonar kan delta i organisert aktivitet, vil sjølve aktiviteten bli rekna som forbrukarteneste. Det blir då stilt krav om god informasjon til publikum om korrekt bruk av utstyret, kva ferdigheiter som eventuelt krevst for å delta, og eventuelle farar den enkelte aktivitet kan medføre.

For at ei verksemd skal ha lov til å tilby bruk av fornøylesinnretningar i eit leikeland, må ho ha ei objektiv forsikringsdekning og ei tryggleiksstilling som dekkjer eventuell skade på brukarane.

Leik på eigen risiko?

Eigaren av eit leikeland kan ikkje fråskrive seg ansvaret for at det som blir tilbode av utstyr og tenester, til ei kvar tid innfrir krava til tryggleik. Det er viktig å merke seg at barnet sjølv ikkje kan ta ansvaret for å vareta eigen tryggleik.

Leikelandet må ha tydelege reglar som gjeld for dei ulike aktivitetane, og informere om desse. Leikelandet må aktivt opplyse om reglane som gjeld, og om det er forventat at dei vaksne er saman med barna i leikelandet. I dei tilfella der dei vaksne ikkje har tilgang eller løyve til å bli med barna i dei enkelte aktivitetane, skal leikelandet sjølv sørge for at det er personale til stades som kan vareta tryggleiken og gripe inn ved behov.

Forskrifta om fornøylesinnretningar stiller krav til at fornøylesinnretningane har kontinuerleg oppsikt av minst éi vakt.

Ulukker og hendingar

Avhengig av alvorsgraden er det viktig at eventuelle hendingar og ulukker blir dokumenterte mest mogleg detaljert i internkontrollsystemet til verksemda. I tillegg må det gjerast ei vurdering av kva tiltak som treng å setjast i verk for å hindre at noko liknande skjer igjen. Ved alvorlege hendingar og dødsfall skal det sendast melding til DSB.

For fornøylesinnretningar skal det sendast skriftleg rapport til Statens jarnbanetilsyn dersom det oppstår ei ulukke og alvorleg hending. Rapporten skal sendast til Statens jarnbanetilsyn så snart som mogleg og seinast innan 72 timer. Hendinga skal rapporterast til Statens jarnbanetilsyn innan 8 dagar.

Meldeplikt

Den som eig eller leier verksemd som tilbyr forbrukartenester, og som veit eller burde vite at denne utgjer ein uakseptabel risiko for helseskade, pliktar å melde frå til DSB om dette etter produktkontrollova § 6b (meldeplikt om farlege forbrukartenester).

Les meir på [dsb.no](https://www.dsb.no).

